

Letno poročilo 2020

april 2021

Kazalo

Predgovor	3
1. Trg plačilnih storitev v letu 2020.....	4
2. Povzetek ključnih aktivnosti NSP v letu 2020	5
2.1. Javni dogodek Odprto bančništvo.....	5
2.2. Analiza trga plačil v Sloveniji.....	6
2.3. Načrt aktivnosti NSP 2021-2022	6
2.4. Takojšnja plačila	7
2.5. Digitalni evro.....	8
Pogled naprej	8

Predgovor

Spoštovani!

Za nami je sedmo leto delovanja Nacionalnega sveta za plačila (v nadaljevanju: NSP) in z veseljem vam predstavljam letno poročilo o njegovem delu v letu 2020. Aktivnosti, ki se izvajajo v okviru NSP, korak za korakom prispevajo k uresničitvi njegovega poslanstva in služijo kot osnova za delo sodelujočih v NSP na področju plačil in plačevanja.

Leto, ki je za nami, sta zaznamovali pandemija COVID-19 ter naraščajoča digitalizacija na področju plačevanja. Zaradi pandemije smo prilagodili način dela NSP in se preusmerili na digitalne kanale. Tako smo v letu 2020 organizirali tri videokonferenčne seje NSP, junija pa je bila izdana nova številka E-novic. V okviru »Tour-de-table« smo izmenjali ugotovitve in opažanja glede sprememb plačilnih navad potrošnikov v času pandemije COVID-19 in se seznanili z izsledki študij o vplivu pandemije COVID-19 na plačevanje, ki so jih pripravili nekateri deležniki.

Eno prednostnih nalog ter osnovo za delovanje NSP v prihodnje predstavlja izvedba analize trga plačil v Sloveniji. V luči razvoja plačevanja, ki ga je dodatno spodbudila pandemija COVID-19, smo zato projekt analize trga plači v Sloveniji ponovno prijaviли za pridobitev nepovratnih sredstev s strani Evropske komisije. Bili smo uspešni. Konec leta 2020 smo namreč prejeli obvestilo, da je bil projekt potrjen za financiranje v okviru programa za podporo strukturnim reformam.

V letu 2020 smo v NSP sledili tudi trendom na področju digitalizacije plačil ter skrbeli za redno obveščanje članov o dogajanjih na trgu plačilnih storitev ter v institucijah EU. Skladno s tem je bil marca pod okriljem Banke Slovenije, kot predsedujoče NSP, organiziran javni dogodek Odprto bančništvo. Namenjen je bil predvsem razpravi o različnih vidikih razvoja in odprtih vprašanjih na področju odprtega bančništva, bančne prakse, ki z uporabo programskih vmesnikov omogoča drugim ponudnikom (plačilnih) storitev dostop do potrošnikovih finančnih podatkov.

Plačila malih vrednosti igrajo pomembno vlogo tako v vsakdanjem življenju potrošnikov kot v delovanju celotne ekonomije. Kot del svojega poslanstva bo NSP še naprej spodbujal nemoteno delovanje trga plačil malih vrednosti, uravnoteženost zastopanosti strani ponudbe in povpraševanja na trgu plačilnih storitev v NSP pa bo pripomogla k uveljavitvi družbeno učinkovitih plačil.

Vabljeni k branju!

mag. Simon Anko
Predsednik Nacionalnega sveta za plačila

1. Trg plačilnih storitev v letu 2020

Digitalizacija, ki je posledica tehnološkega napredka in inovacij, spreminja trg plačil. Rešitve za plačevanje, ki temeljijo na sodobnih pametnih napravah in izboljšujejo uporabniško izkušnjo, so v vzponu. Dogajanje na evropskem trgu plačil sledijo tudi institucije EU, ki ob tem lahko delujejo kot katalizator.

Novi ponudniki plačilnih storitev, ki vstopajo na trg, ter t. i. tehnološki velikani, ki svojo dejavnost pospešeno širijo tudi na segment plačilnih storitev, postajajo resna konkurenca bankam kot tradicionalnim ponudnikom plačilnih storitev. Pri svojem poslovanju izkoriščajo mrežne učinke, njihovi poslovni modeli pa temeljijo na pridobivanju in uporabi osebnih podatkov uporabnikov. Hkrati je evropski trg plačil zelo razdrobljen, saj večina novih rešitev za plačila, ki temeljijo na uporabi pametnih naprav, ne deluje čezmejno. V zadnjem letu so se na evropskem trgu plačil pojavile pobude, katerih namen je razviti nove skupne rešitve za plačila in na ta način zmanjšati razdrobljenost evropskega trga plačil, potekajo pa tudi aktivnosti v smeri sprejetja skupnih evropskih shem in pravil, ki bi olajšale uveljavitev rešitev za čezmejna takojšnja plačila.

Ponudniki plačilnih storitev čedalje bolj razvijajo nove načine plačevanja - plačila s telefonom, prstnim odtisom ali celo z nasmehom postajajo realnost. Trend digitalizacije je v letu 2020 še pospešila pandemija COVID-19. Elektronsko poslovanje je večini potrošnikov kljub omejitvi gibanja zaradi ukrepov, povezanih s pandemijo COVID-19, omogočilo dostop do skoraj vseh finančnih storitev, kar je pospešilo njihovo uporabo.

Vse to kaže na dinamičnost evropskega trga plačil, vendar pa se ob tem pojavlja tudi določeno tveganje dodatne razdrobljenosti. Zato je Evropska komisija 24. septembra 2020 sprejela novo strategijo za plačila malih vrednosti (v nadaljevanju: [Strategija EU za mala plačila](#)), katere cilj je evropskim državljanom in podjetjem zagotoviti varne, hitre in zanesljive plačilne storitve ter vzpostaviti visoko konkurenčen trg plačil. Evropska Komisija si prizadeva, da bi bila plačila malih vrednosti bolj priročna in stroškovno učinkovita, zlasti na področju mednarodnih plačil, kar bi olajšalo gospodarsko dejavnost, saj bi zaradi optimizacije upravljanja z denarnimi sredstvi podjetja lahko nudila boljše storitve svojim strankam, potrošnikom pa bi bilo olajšano plačevanje ter omogočeno varno in priročno elektronsko poslovanje. Hkrati Strategija EU za mala plačila dopolnjuje posodobljeno strategijo za mala plačila, ki jo je Evropska centralna banka predstavila leta 2019. Slednja zasleduje pet ciljev Evrosistema: vseevropsko dosegljivost in brezhibno uporabniško izkušnjo, priročnost in stroškovno učinkovitost, varnost in zanesljivost, evropsko blagovno znamko in upravljanje ter globalno sprejemanje.

2. Povzetek ključnih aktivnosti NSP v letu 2020

2.1. Javni dogodek Odprto bančništvo

4. marca 2020 je bil pod okriljem NSP organiziran javni dogodek Odprto bančništvo, s ciljem predstavitve področja dela NSP in ozaveščanja širše javnosti o spremembah na področju plačilnih storitev ter izmenjave pogledov na odprto bančništvo.

Odprto bančništvo je bančna praksa, ki z uporabo programskih vmesnikov omogoča drugim ponudnikom plačilnih storitev dostop do potrošnikovih finančnih podatkov, povezanih z njegovim poslovanjem preko plačilnega računa pri ponudniku plačilnih storitev. Na javnem dogodku so bili v okviru razprave na okrogli mizi izmenjani pogledi nekaterih deležnikov NSP glede vpliva odprtega bančništva na trg plačil, inovativnost storitev, uporabniško izkušnjo ter varnost, tako z vidika samih plačil, kot tudi z vidika zaščite uporabnikov plačilnih storitev.

Na okrogli mizi so sodelovali predstavniki družbe Bankart d.o.o., procesnega centra, ki nudi informacijsko podporo spremembam, ki jih prinaša uveljavitev odprtega bančništva, MBILLS d.o.o., kot nebančnega ponudnika plačilnih storitev, ki ima dovoljenje Banke Slovenije za opravljanje plačilnih storitev v okviru odprtega bančništva, Trgovinske zbornice Slovenije v svoji funkciji združenja trgovskih podjetij, Združenja bank Slovenije, kot zastopnika skupnih interesov bank in hranilnic, ter Zveze potrošnikov Slovenije, kot neodvisne organizacije, ki skrbi za varstvo in zastopanje interesov potrošnikov tudi na področju finančnih storitev. Svoj pogled sta predstavili tudi Banka Slovenije in Evropska centralna banka (v nadaljevanju: ECB), v vlogah katalizatorja aktivnosti tržnih deležnikov in nadzornika ponudnikov plačilnih storitev.

Na razpravi je bilo izpostavljeno dejstvo, da so banke na odprto bančništvo sprva gledale le s stroškovnega vidika in kot na grožnjo, vendar so kmalu prepoznale priložnosti, ki jih ponuja, in zato čedalje več bank razmišlja o nudenju tovrstnih storitev svojim komitentom. Nebančni ponudniki, ki pa so te storitve že ponujali, razvijajo nove rešitve za izboljšanje oziroma nadgradnjo obstoječe ponudbe. Za naklonjenost potrošnikov odprtemu bančništvu je, po mnenju nekaterih sogovornikov na razpravi, ključna dobra uporabniška izkušnja, sicer te storitve ne bodo dovolj dobro sprejete s strani širšega kroga uporabnikov.

Javni dogodek Odprto bančništvo predstavlja enega od korakov v smeri spodbuditve aktivnosti tržnih deležnikov s ciljem, da se tudi na slovenskem trgu plačil uveljavijo in razvijajo nove storitve in da na ta način Slovenija postane in ostane del globalnih trendov na področju sodobnih finančnih storitev.

2.2. Analiza trga plačil v Sloveniji

V letu 2020 je Banka Slovenije, kot predsedujoča NSP, s strani Evropske komisije pridobila finančna sredstva za financiranje projekta analize trga plačil v Sloveniji.

V letu 2020 so bile aktivnosti, vezane na projekt analize, usmerjene v razprave glede njenega financiranja. Sprva je bil cilj, da sredstva za financiranje izvedbe analize zagotovijo deležniki, zastopani v NSP. V luči razpisa Evropske komisije za zagotavljanje tehnične podpore reformam v državah članicah EU - Technical Support Instrument (TSI 2021) pa je Banka Slovenije, kot predsedujoča NSP, projekt analize ponovno prijavila za pridobitev nepovratnih sredstev Evropske komisije ter konec leta 2020 prejela obvestilo, da je bil projekt potrjen za financiranje.

Izvedba analize predstavlja eno izmed prednostnih nalog ter osnovo za delovanje NSP v prihodnje. V NSP smo na področju plačil identificirali številne izzive: (i) nedostopnost plačilnih storitev za določene segmente prebivalstva (npr. upokojence, slepe in slabovidne, tujce, itd.), (ii) zagotovitev pozitivne uporabniške izkušnje ob upoštevanju zakonskih zahtev glede varnosti na področju plačevanja, (iii) neenotno uporabniško izkušnjo, ki zavira uporabo novih in učinkovitih načinov plačevanja, ter (iv) nezadostno seznanjenost ponudnikov s pričakovanji uporabnikov.

Hitro razvijajoči se trg plačil uporabnikom ponuja inovativne načine plačevanja, vendar pa so potrebe nekaterih uporabnikov plačilnih storitev pri tem spregledane. To vodi v nepripravljenost nekaterih uporabnikov plačilnih storitev na uporabo inovativnih načinov plačevanja, kar omejuje razvoj inovativnega in konkurenčnega trga plačil.

Za pregled obstoječega stanja na trgu plačil in identifikacijo razlogov zanj je ključna izvedba analize, s katero bomo naslovili zgoraj izpostavljene izzive oz. vprašanja in z izsledki pridobili vpogled v obstoječe stanje na trgu plačil z vidika različnih skupin deležnikov, ki na njem delujejo, ter identificirali vrzeli med njihovimi pričakovanji. Na podlagi izsledkov analize bomo oblikovali strategijo ter načrt aktivnosti za implementacijo strategije, ki bosta predstavljala temelj za povečanje učinkovitosti in konkurenčnosti trga plačil v Sloveniji.

2.3. Načrt aktivnosti NSP 2021-2022

V letu 2020 smo v NSP pristopili k oblikovanju Načrta aktivnosti NSP 2021-2022, v katerem so opredeljene prednostne naloge in ključna področja dela NSP za naslednji dve leti.

Načrt aktivnosti NSP 2021-2022 in novi roki, ki so vezani na izvedbo analize trga plačil, so bili potrjeni na 19. seji NSP. Aktivnosti, povezane z analizo, smo porazdelili na obdobje prihodnjih dveh let, pri čemer smo podrobno opredelili tudi ključne mejnike. Skladno z Načrtom aktivnosti NSP 2021-2022 bomo pri izvedbi analize trga plačil zasledovali naslednje mejnike: (i) junij 2021 – izbira zunanjšega izvajalca, (ii) december 2021 – priprava metodologije ter (iii) december 2022 – dokončanje analize.

Poleg analize smo v Načrt aktivnosti NSP 2021-2022 vključili še nekatere druge aktivnosti, ki so se kot tekoče aktivnosti izvajale že v letih 2019 in 2020. Pozornost bo tako še naprej namenjena spremljanju novosti na področju vsebin finteha, ki so povezane s plačevanjem, ter na področju elektronske identifikacije in storitev zaupanja. Z naraščanjem digitalizacije postajajo zaradi fizične neprisotnosti plačnika vse pomembnejše rešitve digitalne identitete, s katerimi je mogoče izvesti identifikacijo strank na daljavo.

2.4. Takojšnja plačila

V NSP namenjamo posebno pozornost spodbujanju digitalizacije plačevanja ter v povezavi s tem poudarjamo ključni pomen varnih, dostopnih in priročnih načinov plačevanja, kamor uvrščamo takojšnja plačila.

Takojšnja plačila predstavljajo enega izmed stebrov razvoja evropskega trga plačil, saj v kombinaciji s sodobnimi kanali plačevanja lahko pripomorejo k digitalni transformaciji evropskega plačilnega ekosistema. Leto 2020 predstavlja pomemben mejnik na področju takojšnjih plačil tudi v Sloveniji, saj je v začetku leta 2020 zaživela slovenska shema za takojšnja plačila Flik, ki omogoča plačevanje med fizičnimi osebami (t. i. P2P).

Slovenske banke in hranilnice so dosegljive za prejemanje takojšnjih plačil, saj so članice plačilnega sistema za takojšnja plačila BIPS, ki ga upravlja družba Bankart d.o.o.. Nekatere izmed njih pa, v okviru spletnih in mobilnih bank, omogočajo tudi izvrševanje takojšnjih plačil na transakcijske račune odprte pri slovenskih ponudnikih plačilnih storitev. Tudi ta plačila se izvedejo prek plačilnega sistema BIPS. Udeležba v BIPS ni obvezna, so pa vanj vključene vse slovenske banke, hranilnice in Banka Slovenije (ponudniki plačilnih storitev).

Od 7. decembra 2020 pa so v Sloveniji na voljo tudi čezmejna takojšnja plačila, saj je od tega datuma dalje v Sloveniji v uporabi vseevropska plačilna infrastruktura za izvrševanje takojšnjih plačil v evrih TARGET Instant Payment Settlement (TIPS). V TIPS so se od decembra 2020 do februarja 2021 vključile štiri slovenske banke, ki svojim komitentom omogočajo prejem takojšnjih plačil

s strani komitentov vseh drugih ponudnikov plačilnih storitev iz EU, prav tako vključenih v TIPS, ki jih je bilo do 1. marca 2021 62.

2.5. Digitalni evro

V okviru 19. seje NSP smo predstavili aktivnosti Evrosistema na področju morebitne izdaje digitalnega evra, centralnobančne digitalne valute, ki bi jo lahko, predvsem za potrebe plačevanja, v prihodnosti izdal Evrosistem.

Čeprav gotovina ostaja najpomembnejše plačilno sredstvo, delež digitalnih plačil evropskih potrošnikov narašča. Evrosistem se je v letu 2020 začel pripravljati na možnost izdaje digitalnega evra, centralnobančne digitalne valute, ki bi predstavljala instrument za pospeševanje digitalizacije evropskega gospodarstva. Zaradi pomena, ki ga ima potencialna izdaja digitalnega evra za plačila malih vrednosti v evrih na trg plačil, so bili članom NSP na 19. seji NSP predstavljeni razlogi za izdajo digitalnega evra, izzivi in vprašanja, ki se ob tem porajajo, ter ključni gradniki, potrebni za uspešno izvedbo projekta digitalnega evra. Člani NSP so bili pozvani tudi k sodelovanju v javnem posvetu, vezanem na digitalni evro, ki ga je s ciljem pridobitve stališč zunanjih deležnikov organiziral Evrosistem, po tem, ko je oktobra 2020 objavil [celovito poročilo](#) o priložnostih in izzivih izdaje centralnobančne digitalne valute - digitalnega evra.

Ne glede na to, da je v povezavi z izdajo digitalnega evra v tem trenutku še veliko odprtih vprašanj, si v NSP prizadevamo za vpetost in dvig ozaveščenosti članov glede koristi morebitne izdaje digitalnega evra, hkrati pa se zavedamo, da sta podpora in tesno sodelovanje Evrosistema, Evropske komisije ter zasebnega in javnega sektorja ključnega pomena za doseganje napredka na teh področjih.

Pogled naprej

Inovacije, razvoj tehnologij in digitalizacija bodo še naprej vplivali in spreminjali način plačevanja. V NSP bomo v letu 2021 sledil aktivnostim in dogajanju na evropskem trgu plačil ter sledili viziji in ciljem Strategije EU za mala plačila, ki naslavlja vse pomembne izzive za zmanjšanje razdrobljenosti evropskega trga plačil. NSP bo s svojim delovanjem še naprej spodbujal digitalizacijo in uporabo učinkovitih načinov plačevanja ter spremljal evolucijo takojšnjih plačil tako v Sloveniji kot tudi na ravni Evrosistema.

Da bi potrošnikom omogočil dostop do digitalni dobi prilagojenega centralnobančnega denarja bo Evrosistem v letu 2021 nadaljeval z aktivnostmi v smeri proučevanja morebitne izdaje digitalnega evra, končna odločitev pa bo

sprejeta predvidoma sredi leta 2021. Ker razvoj centralnobančnih digitalnih valut lahko predstavlja nov korak v evoluciji denarja, je bil v marcu 2021, še pred končno odločitvijo Evrosistema glede izvedbe raziskovalne faze pilotnega projekta digitalni evro, pod okriljem Banke Slovenije organiziran javni videokonferenčni dogodek na temo digitalnega evra, namenjen izmenjavi stališč in pogledov na izzive in priložnosti, ki bi jih izdaja digitalnega evra lahko prinesla slovenskim deležnikom. Ker si želimo, da bi digitalni evro, ki bi dopolnjeval in soobstajal z gotovino, služil potrebam njegovih uporabnikov, zadostil tehnološkim pričakovanjem in bil podprt z ustrezno zakonodajno podlago, hkrati pa s svojo zasnovo ne bi v obstoječi bančni in plačilni ustroj vnašal novih tveganj, je bila na javni dogodek o digitalnem evru povabljena tudi zainteresirana splošna in strokovna javnost.

Največ pozornosti NSP v letu 2021 pa bo namenjene aktivnostim za izvedbo projekta analize trga plačil. Zaradi kompleksnosti izvedbe le-te in pomena njene izvedbe za vse deležnike NSP smo oblikovali Posvetovalno skupino, prek katere bodo deležniki, zastopani v NSP, tekom izvedbe analize trga plačil vpeti v aktivnosti, povezane z njeno izvedbo, kasneje pa tudi v vse nadaljnje aktivnosti, ki so predvidene na osnovi izsledkov analize in so opredeljene v Načrtu aktivnosti NSP 2021-2022.

Obenem bo NSP še naprej sledil dogajanju v okviru Odbora za plačila malih vrednosti (angl. Euro Retail Payments Board), ki se na evropski ravni ukvarja s podobnimi tematikami kot v Sloveniji NSP. NSP bo na ta način še naprej prispeval k nadaljnjemu razvoju povezanega, inovativnega in konkurenčnega trga plačil malih vrednosti v Sloveniji.

Seznam sodelujočih v NSP v letu 2020:

Banka Slovenije (predsedujoča NSP)

Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

Banka Intesa Sanpaolo d. d.

Bankart d. o. o.

Finančna uprava Republike Slovenije

Gospodarska zbornica Slovenije

Javna agencija Republike Slovenija za varstvo konkurence

MasterCard Europe sprl

MBILLS d. o. o.

Ministrstvo za finance

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

NETS CEE, procesiranje plačilnih kartic in razvoj, d.o.o.

NLB d. d.

Odbor za shemo Flik

Slovensko zavarovalno združenje

Trgovinska zbornica Slovenije

Uprava Republike Slovenije za javna plačila

Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja

Visa Europe

Združenje bank Slovenije

Zveza potrošnikov Slovenije